

Michal Sebíň: V oblasti životného prostredia nás čaká veľa významných zmien

Environmentálna sekcia Zväzu obchodu SR sa zameriava na celú oblasť odpadového hospodárstva, ktorá súvisí s obchodom. Činnosť sekcie sa sústreďuje na pomoc s aplikáciou nových povinností do praxe, ale aj na pripomienkovanie jednotlivých zákonov.

Predseda sekcie sa tiež pravidelne zúčastňuje na rokovaní Výboru pre životné prostredie Republikovej únie zamestnávateľov (RÚZ) a Podvýboru RÚZ pre odpady. Názory obchodníkov združených vo Zväze obchodu SR takýmto spôsobom dostávajú priestor aj v rámci rokovaní Tripartity a cez oficiálne výstupy RÚZ.

Aktuálne aktivity Environmentálnej sekcie Zväzu obchodu SR, ktoré zarezovali počas diskusie na Valnom zhromaždení Zväzu obchodu SR a následnej konferencii Jesenné stretnutie obchodníkov 2023 nám predstavil predseda Environmentálnej sekcie Zväzu obchodu SR, známy odborník Michal Sebíň, ktorý je zároveň riaditeľom spoločnosti NATUR-PACK, a. s.

ČAKÁ NÁS ZÁSADNÁ ZMENA V POHĽADE NA TRIEDENÝ ZBER A RECYKLÁCIU OBALOV

„Nedávno som na jednej konferencii počul, že nás v najbližších rokoch čaká obalové tsunami. Je to úplne presné“, hovorí Michal Sebíň, predseda Environmentálnej sekcie Zväzu obchodu SR.

Čomu sa environmentálna sekcia venuje? Aké oblasti životného prostredia sa členov zväzu najviac dotýkajú?

Pri Zväze obchodu pracujú odborné sekcie od jeho začiatkov. Aktuálne je ich sedem. Oblasť životného prostredia je pre členov zväzu od začiatku dôležitá a najmä každého z členov sa aj priamo dotýka. Preto pre členov sledujeme túto oblasť legislatívy, podieľame sa na jej tvorbe a na pripomienkovaní zákonov. Ak je to potrebné komunikujeme aj s ostatnými sekciami zväzu. Zároveň zväz zastupujem aj vo Výbore pre energetiku a životné prostredie RÚZ. Som presvedčený, že predmetnú problematiku máme pre členov naozaj dobre pokrytú.

Rok 2023 máme skoro za sebou. Ako ho hodnotíte z pohľadu sekcie?

V roku 2023 bola činnosť sekcie zameraná najmä na oblasť odpadového hospodárstva, konkrétne na rozšírenú zodpovednosť výrobcov pre obaly a neobalové výrobky. V tomto roku síce nedochádzalo k zásadnejším zmenám v legislatíve, ale diskutovalo sa o očakávaných zmenách resp. o legislatíve, ktorá sa presúvala z roku 2022. Hlavnou témou bola oblasť ekomodulácie recyklačných poplatkov. To znamená, že obaly, ktoré sa ľahko

V ROKU 2024 NÁS ČAKAJÚ VÝZNAMNÉ ZMENY TAKISTO NAJMA V OBLASTI ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA.

recyklujú by mali byť zatažené nižším recyklačným poplatkom ako tie, ktoré sa recyklujú ťažšie prípadne nie sú vôbec recyklovateľné. Ekomodulácia nakoniec skončila v podobe nového formátu hlásenia, ktoré eviduje používané obaly podrobnejšie, podľa ich materiálového zloženia. Platíť začalo od 4. štvrtroka 2023.

Zväz obchodu bol v roku 2023 aj partnerom česko-slovenskej súťaže Obal roku. Zväz som zastupoval priamo v odbornej porote, ktorá hodnotila prihlásené obaly.

Akým spôsobom prebieha komunikácia s členmi sekcie?

V roku 2023 sme sa stretávali najmä online. Pre členov sme realizovali online semináre

na aktuálne témy - ekomodulácia a nové európske nariadenie o obaloch. Semináre boli prístupné pre všetkých členov zväzu a ich záznam je stále dostupný na web stránke zväzu. Ako som už spomínal, zastupoval som zväz vo Výbore RÚZ pre energetiku a životné prostredie. Výbor sa snaží o aktívnu komunikáciu s ministerstvom životného prostredia a najmä o aktívny vstup do legislatívneho procesu nielen vo fáze pripomienkovania legislatívy, ale už v čase jej prípravy. V tomto roku išlo najmä o povinnosti v oblasti financovania nakladania s voľne pohodeným odpadom, ktorá bude mať výrazný dopad na priemysel. Počas roku 2023 však neboli tieto snahy úspešné a uskutočnené stretnutia boli skôr formálne. Situácia sa zlepšila až nástupom úradníckej vlády. Pre krátkosť času jej pôsobenia sa však veľa zmien nepodarilo dosiahnuť.

Aké sú očakávanie od roku 2024? Viac krát ste spomínal novú európsku legislatívu týkajúcu sa obalov.

V roku 2024 nás čakajú významné zmeny takisto najmä v oblasti odpadového hospodárstva. Najočakávanejšou zmenou na európskej úrovni je príprava a možné schválenie nového nariadenia o obaloch. Toto

nariadenie nahradí doterajšiu Smernicu o obaloch a odpadoch z obalov.

Na národnej úrovni očakávame novelu zákona o odpadoch, ktorá zavedie rozšírenú zodpovednosť výrobcov pre textil, ktorá sa bude vzťahovať na ich výrobcov, ale aj distribútorov a, rovnako ako pri obaloch, bude riešená cez organizácie zodpovednosti výrobcov. Pravdepodobne sa začne riešiť aj finančná zodpovednosť za nakladanie s voľne pohodným odpadom (tzv. littering). Uvedenú legislatívu budeme sledovať a informovať podľa potreby členov sekcie ako aj ostatných členov zväzu.

DO ROKU 2030 MUSIA BYŤ VŠETKY OBALY OPAKOVANE POUŽITEĽNÉ ALEBO RECYKLOVATEĽNÉ.

Nedávno bolo schválené aj programové vyhlásenie vlády na najbližšie štyri roky. Ako ho hodnotíte?

Začnem tým, čo vnímam pozitívne. Vláda sa vo viacerých častiach programového vyhlásenia vrátane časti o životnom prostredí jasne prihlásila k boju proti gold platingu. Mnohé právne predpisy aj v oblasti odpadového hospodárstva idú vysoko nad rámec požiadaviek EÚ. Prejavuje sa to najmä pri administratívnych požiadavkách. Je ich už také množstvo, že často sa v záplave byrokracie stráca pôvodný účel zákona. Prejavuje sa to aj v oblasti financovania triedeného zberu. Plnenie cieľov recyklácie je to posledné čo štát zaujíma. Organizácie zodpovednosti výrobcov namiesto toho čo je ich hlavnou náplňou robia rôzne štvrťročné, ročné a iné mimoriadne reporty a evidencie. Mám pochybnosti, či ich niekto číta. Preto, ak sa skutočne začneme venovať eliminácii gold platingu a zbytočnej administratívy, všetkým nám to pomôže.

Začali ste pozitívnymi príkladmi. Je v programovom vyhlásení aj niečo čo vnímate negatívne?

Skôr by som povedal, že negatívne vnímam, že tam niektoré dôležité veci chýbajú. Ako som už viac krát spomínal, za veľmi dôle-

žitú považujem oblasť rozšírenej zodpovednosti výrobcov a financovania triedeného zberu. Nový minister nastúpil presne v období kedy množstvo miest z obcí dostáva výpovede od organizácií zodpovednosti výrobcov. Toto by sa nemuselo stávať. Stačí zmeniť základné nastavenie systému. Je pravda, že predchádzajúci ministri sa k tejto zmene hlásili, ale nakoniec neurobili nič. Preto budeme pozorne sledovať kroky ministerstva v tejto oblasti. Zároveň sa od 1. 1. 2025 musí spustiť triedený zber textilu. Nebude to ľahké a dotkne sa to nielen výrobcov a distribútorov, ale aj samospráv. Preto by som o tom čakal v programovom vyhlásení aspoň zmienku.

Vráťme sa k spomínanému nariadeniu o obaloch. Priblížte nám zásadné zmeny, ktoré nás v súvislosti s týmto nariadením čakajú.

V prvom rade je dôležité upozorniť na zmenu právnej formy. Doteraz sa táto oblasť riadila smernicou o obaloch a odpadoch z obalov.

Smernicu musia členské štáty transponovať do svojich právnych predpisov a prechádza notifikačným procesom. Nariadenie bude automaticky platné pre všetky členské štáty. Komplikáciou však môže byť veľké množstvo odkazov na delegované a vykonávacie nariadenia. Na jednej strane to znamená, že ani po zverejnení nariadenia nebudeme presne vedieť ako sa jednotlivé povinnosti budú vykonávať. Budeme teda poznať iba akýsi rámec. Na druhej strane sa môže stať, že delegované akty nevyjdú včas a nebudeme vedieť ako povinnosti vykonávať. Tu hrozí riziko, že každý členský štát si zvolí svoju cestu. Podobný problém už nastal pri ekomodulácii a preto považujem toto riziko za veľmi pravdepodobné.

A môžete detailnejšie popísať konkrétne návrhy alebo zmeny oproti súčasnej európskej legislatíve?

Nariadenie ešte prechádza legislatívnym procesom preto budem hovoriť o povinnostiach, ktoré vychádzajú z prvého návrhu. V čase

môže samozrejme prísť k zmenám. Rámcovou je požiadavka na udržateľnosť obalov. Do roku 2030 musia byť všetky obaly opakovane použiteľné alebo recyklovateľné a do roku 2040 musia obsahovať podstatné množstvo recyklátu. Tiež sa majú zvážiť ďalšie opatrenia na redukcii (nadmerného použitia) obalov a odpadu z obalov, stimulovať koncepciu na účely opätovného použitia a recyklovateľnosti obalov, zmenšiť zložitosť obalových materiálov a zaviesť požiadavky na recyklovaný obsah v plastových obaloch. Nariadenie sa vracia aj k ekomodulácii a požaduje zavedenie funkčnej ekomodulácie recyklačných poplatkov. Vybrané obaly budú musieť byť kompostovateľné, ide napr. o kávové alebo čajové vrecúška z filtrového papiera, kávové alebo čajové kapsuly, samolepiace etikety na ovocí a zelenine alebo veľmi ľahké plastové tašky. Úplne novou je definícia prázdneho priestoru, ktorý nesmie presahovať 40% vo vzťahu k balenému výrobku. Stanovujú sa kritériá pre minimalizáciu hmotnosti a objemu obalov. Zavedie sa jednotné európske označova-

nie obalov, po ktorom volajú spotrebiteľia, ale aj spracovateľské firmy.

Zmien bude asi veľa. Ale jednou z často diskutovaných je povinnosť opakovaného použitia obalov.

Áno, je to tak. Podľa návrhu bude musieť byť určité percento obalov opakovane použiteľné. Pre jednotlivé roky sa stanovujú aj konkrétne ciele. Vzniklo už niekoľko štúdií, ktoré spočybňujú prínos opätovného použitia v niektorých odvetviach. Hovorí sa aj o riziku nárastu plastových obalov napr. v prípade kuriérskych služieb. Dôležité je aj povedať, že táto povinnosť ide tak trochu proti systému triedeného zberu ale aj zálohovania obalov. Do oboch systémov sa investovalo množstvo prostriedkov.

**NA NÁRODNEJ ÚROVNI
OČAKÁVAME NOVELU ZÁ-
KONA O ODPADOCH.**

Prejavia sa tieto povinnosti aj na tzv. recyklačných poplatkoch, ktoré platia aj obchodníci?

V tomto prípade je potrebné pozrieť sa na navrhované nariadenie komplexnejšie. Je síce pravda, že požaduje vysokú mieru recyklá-

cie odpadov z obalov, ale zároveň prichádza s novou filozofiou už pri výrobe a používaní obalov. Spomínal som už ciele pre opätovné použitie, nahradenie niektorých obalov kompostovateľnými a pod. Dnes si netrúfne povedať ako tieto povinnosti zapadnú do systému rozšírenej zodpovednosti výrobcov. Koniec koncov niečo podobné riešime aktuálne aj na Slovensku. Ide o začlenenie nákladov za voľne pohodené odpady, tzv. littering do systému. Alebo aj povinnosti týkajúce sa jednorazových plastových výrobkov. Až na výnimky sme zatiaľ nenašli cestu ako sa s týmito povinnosťami vysporiadať, keďže prinášajú nový prvok do súčasného systému, ktorý výrobcovia financujú.

Zväz obchodu dlhodobo bojoval proti tomu aby obchodníci patrili medzi výrobcov. Očakávate v tomto smere zmeny?

Mám za to, že toto je už uzavretá téma. Možno by sa o tom dalo hovoriť pri väčšej zmene zákona. Obchodníci sú vo väčšej miere zapojení do systému od roku 2016. Dvtedy priamo výrobcovia zodpovedali aj za výrobky, ktoré vyrábali pre private značky. V roku 2016 sa povinnosť preniesla na obchod spoločne s povinnosťou kontrolovať, či sú všetci dodávatelia registrovaní v registri výrobcov na ministerstve. Obchodníci tak prebrali akúsi kontrolnú funkciu systému. Je to trochu komplikované už z pohľadu samotných definícií. Celý systém totiž stojí na zodpovednosti výrobcov. Výrobcom však podľa zákonnej

definície je balič, plnič, dovozca alebo distribútor. Väčšinou však nie samotný výrobca.

A ako vnímate diskusiu o zálohovaní? Súčasný minister ešte niekoľko mesiacov dozadu hovoril o zrušení príp. zoštatnení tohto systému. Teraz sa spomína väčší vstup štátu do systému. Je to podľa Vás v poriadku?

Zväz obchodu dlho bojoval proti zavedeniu zálohovania. Ale máme za to, že potom ako sa systém spustil a obchodníci do neho investovali množstvo prostriedkov aby umožnili zákazníkom pohodlné vrátenie obalov, nie je dobré systém rušiť alebo ho nejak zásadne obmedzovať. Členovia Zväzu obchodu vytvorili dokonca najviac dobrovoľných zberných miest a výrazne napomáhajú tomu aby systém dosahoval dobré výsledky. Hovorí sa aj o nakladaní s nevybratými zálohami. Ide o prostriedky, ktoré sú určené na rozvoj systému. Preto ak by štát po nich siahol a ak systém chceme ďalej rozvíjať, budú chýbať a bude potrebné aby výrobcovia systém dofinancovali.

Na záver nám ešte povedzte ako sa dá stať členom Environmentálnej sekcie Zväzu obchodu? Je otvorená pre kohokoľvek kto má o oblasť životného prostredia záujem?

Členstvo v sekcii je otvorené pre kohokoľvek kto má o túto problematiku záujem a je členom

Zväzu obchodu. Viackrát som spomínal, že sa venujeme najmä problematike odpadov a triedeného zberu. Ale sme otvorení akýmkoľvek ďalším oblastiam životného prostredia. Každý nový člen prináša do sekcie svoj osobitý vklad a pohľad na problematiku, a preto budem rád, ak sa počty členov rozšíria. ✖

